

คุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์

QA NEWS ฉบับที่แล้วได้เสนอคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ จากงานวิจัยเรื่อง ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ของ ศ.ดร. เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ โดยเสนอไปแล้ว 2 ด้าน ฉบับนี้ขอนำมาเสนอต่ออีก 3 ด้าน ดังนี้

มิติด้านทักษะความสามารถ

1. **ทักษะการคิด** ความสามารถในการคิดเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง และสามารถควบคุมให้คิดจนบรรลุเป้าหมายได้

2. **ทักษะการสื่อสาร** ได้แก่

- **ทักษะการฟัง** คือ ความสามารถในการจับประเด็นใจความหลักจากสิ่งที่ได้ฟังอย่างถูกต้องและครบถ้วน รวมถึงการมีมารยาทการฟังในโอกาสต่าง ๆ ตามมารยาทของสังคม ให้มีความสำคัญในการรับฟังผู้อื่น และมีใจกว้างในการฟังผู้อื่น

- **ทักษะการพูด** คือ ความสามารถในการสื่อสารด้วยการพูดที่มีความชัดเจน สั้นกระชับ ตรงประเด็น ครบถ้วน มีความน่าดึงดูดหรือน่าสนใจ พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ ใช้คำพูดได้เหมาะสมกับกาลเทศะ รวมถึงการมีบุคลิกภาพในการพูดที่ดีสามารถใช้เสียงและถ้อยคำในการพูดอย่างมั่นใจ

- **ทักษะการอ่าน** คือ ความสามารถในการรับสารด้วยการอ่านจากสื่อต่าง ๆ ได้ สามารถจับใจความได้รวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วน และสามารถเลือกอ่านข้อมูลที่มีเป็นจำนวนมากอย่างชาญฉลาด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่านได้

- **ทักษะการเขียน** คือ ความสามารถในการสื่อสารด้วยวิธีการเขียนได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ มีสำนวนภาษาถูกต้อง มีเหตุผล และลำดับขั้นตอนในการนำเสนอที่สามารถสร้างความเข้าใจแก่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจน

3. **ทักษะภาษาต่างประเทศ** มีความสามารถในการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนภาษาต่างประเทศที่จำเป็นได้อย่างคล่องแคล่ว ชัดเจน ถูกต้อง มีกาลเทศะ และเหมาะสม

4. **ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ** มีความเข้าใจและความสามารถในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์สารสนเทศที่จำเป็นในชีวิต เพื่อการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหาการทำงาน และการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

5. **ทักษะทางสังคม** มีความสามารถเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมหรือการเข้าสังคม เพื่อดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวม ได้แก่

- **ทักษะมนุษยสัมพันธ์** มีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับผู้อื่น และความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

- **ทักษะการปรับตัว** มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนตนเองด้านแนวคิด ทศนคติ และพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

- **ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น** มีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่มได้เป็นอย่างดี จนสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายที่กำหนด เช่น การไม่เอาเปรียบ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การให้ความร่วมมือ การยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น และการร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม

6. **ทักษะการอาชีพ** คือ มีความสามารถและความชำนาญในการประกอบอาชีพหลักที่ตนเองถนัดหรือสนใจ มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และมีความสามารถในการสร้างอาชีพให้กับตนเองได้

7. **ทักษะทางสุนทรียะ** คือ มีความเข้าใจหรือความสามารถในการแสดงออกทางดนตรี การกีฬา หรือศิลปะอย่างสร้างสรรค์ โดยมีความรู้สึกชื่นชม รู้จักวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า และถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดในสุนทรียภาพนั้น ๆ ได้ รวมไปถึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

8. **ทักษะการจัดการ** คือ มีความสามารถในการวางแผน การจัดองค์กร การจัดหาคน การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า การสั่งงานและการควบคุม การติดตามและประเมินผล การบริหารเวลา ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่

- **ทักษะการจัดการความรู้** สามารถในการค้นคว้าหาความรู้ การรวบรวม การสังเคราะห์ การวิเคราะห์ และสามารถนำความรู้ที่มีอยู่และที่ได้มาจัดหมวดหมู่ ตลอดจนสามารถบูรณาการความรู้มาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

- **ทักษะการบริหารเวลา** สามารถในการจัดการเกี่ยวกับการใช้เวลาเพื่อทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุดและสำเร็จได้ตามเป้าหมาย โดยไม่ปล่อยให้เวลาสูญเสียไปโดยไร้ประโยชน์

มิติด้านร่างกาย

1. พัฒนาการด้านร่างกายเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย
2. พัฒนาการด้านสติปัญญาเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย
3. มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ไม่เจ็บป่วยง่าย

มิติด้านจิตใจ

1. เป็นผู้รู้จักและเข้าใจตนเองเป็นอย่างดี คนไทยในอนาคตควรเป็นผู้ที่รู้จักอารมณ์ของตนเอง สามารถรับรู้ถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา สามารถรับรู้ความรู้สึกต่าง ๆ ของตนที่เปลี่ยนไปในแต่ละช่วงเวลาได้ดี สามารถจัดการกับสภาวะอารมณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สามารถที่จะสร้างแรงจูงใจให้ตนเองได้ นอกจากนี้ยังควรเป็นผู้รู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง
2. เป็นผู้ที่รู้จักและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี สามารถตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของผู้อื่น มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถปรับอารมณ์ของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของบุคคลต่าง ๆ
3. เป็นผู้ที่รู้จักและเข้าใจสถานการณ์ สภาพแวดล้อมภายนอกต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี สามารถปรับตัวตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ สามารถที่จะเผชิญและควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ไม่เป็นผู้ที่มีอารมณ์แปรปรวนตามสถานการณ์ ไม่เกิดความขัดข้องใจในภาวะที่เปลี่ยนแปลง

ที่มา : เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. **ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546.

จากคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ที่ได้นำเสนอมานี้ 2 ฉบับติดต่อกัน คงจะเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร และจัดการเรียนการสอน ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับนักศึกษา เพื่อให้ผู้ที่จบการศึกษามีคุณลักษณะตามที่ควรจะเป็น และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ผู้สนใจศึกษารายงานฉบับสมบูรณ์ Download ได้จากเว็บไซต์ของสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ หรือจากหน้าเว็บหน้าเว็บไซต์ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา <http://qa.kmitnb.ac.th>

ตัวบ่งชี้คุณภาพการสอน

นางสาวรุ่งรัชชี่ วิบูลย์ชัช นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมของคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

วิเคราะห์กระบวนการสอนระดับอุดมศึกษา พัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสร้างสเกลองค์ประกอบตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนระดับอุดมศึกษา

การวิจัยได้วิเคราะห์กระบวนการสอนในระดับอุดมศึกษา จากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอนในระดับอุดมศึกษา และพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนโดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประเภทจำกัดรับ จำนวน 1,464 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบตัวแปรตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอน ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา **ด้านตัวแปรปัจจัยนำเข้า** ได้แก่ **คุณสมบัติของผู้สอน** คือ มีความรู้เกี่ยวกับศาสตร์และเนื้อหาการสอนเป็นอย่างดี มีศรัทธาต่อการสอน **คุณสมบัติของผู้เรียน** คือ มีความรับผิดชอบต่อการเรียน **ด้านตัวแปรแหล่งข้อมูล** ต้องมีความหลากหลายและทันสมัย **ตัวแปรกระบวนการสอน** คือ เตรียมแผนการสอน ใช้กิจกรรมการสอนหลากหลายวิธี และใช้การประเมินผลหลากหลายวิธี **ด้านตัวแปรผลผลิต** คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาข้อมูลและความรู้ใหม่ ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการจัดการ

ตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 12 ตัว เรียงตามน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อะไรและการสอน 2) สนับสนุนผู้เรียนเชิงรุก 3) ยอมรับความสามารถและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน 4) ใช้ทักษะในการประเมินผลผู้เรียน 5) สนับสนุนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น 6) ใช้เวลาและเนื้อหาการสอนได้อย่างเหมาะสม 7) ใช้ทักษะในการเสริมแรงจูงใจให้ผู้เรียน 8) มีการเตรียมความพร้อมผู้เรียนและผู้สอน 9) ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน 10) เน้นความสำคัญเรื่องระยะเวลากับการเรียนรู้ 11) มีการเตรียมแผนการสอน 12) และมีความรู้เนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์แยกสาขาวิชาแล้ว พบว่า แต่ละสาขาวิชาให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้รวมทั้ง 12 ตัวแตกต่างกัน

ที่มา : “รูรอบ - รอบรู้” **จุลสารประชาคมประกันคุณภาพการศึกษา**. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, ฉบับที่ 8 สิงหาคม 2546.